

Hampans återkomst i Sverige

– attityder och framtid

The return of hemp in Sweden - attitudes and future prospects

Marcus Holmström

Självständigt arbete • 15 hp

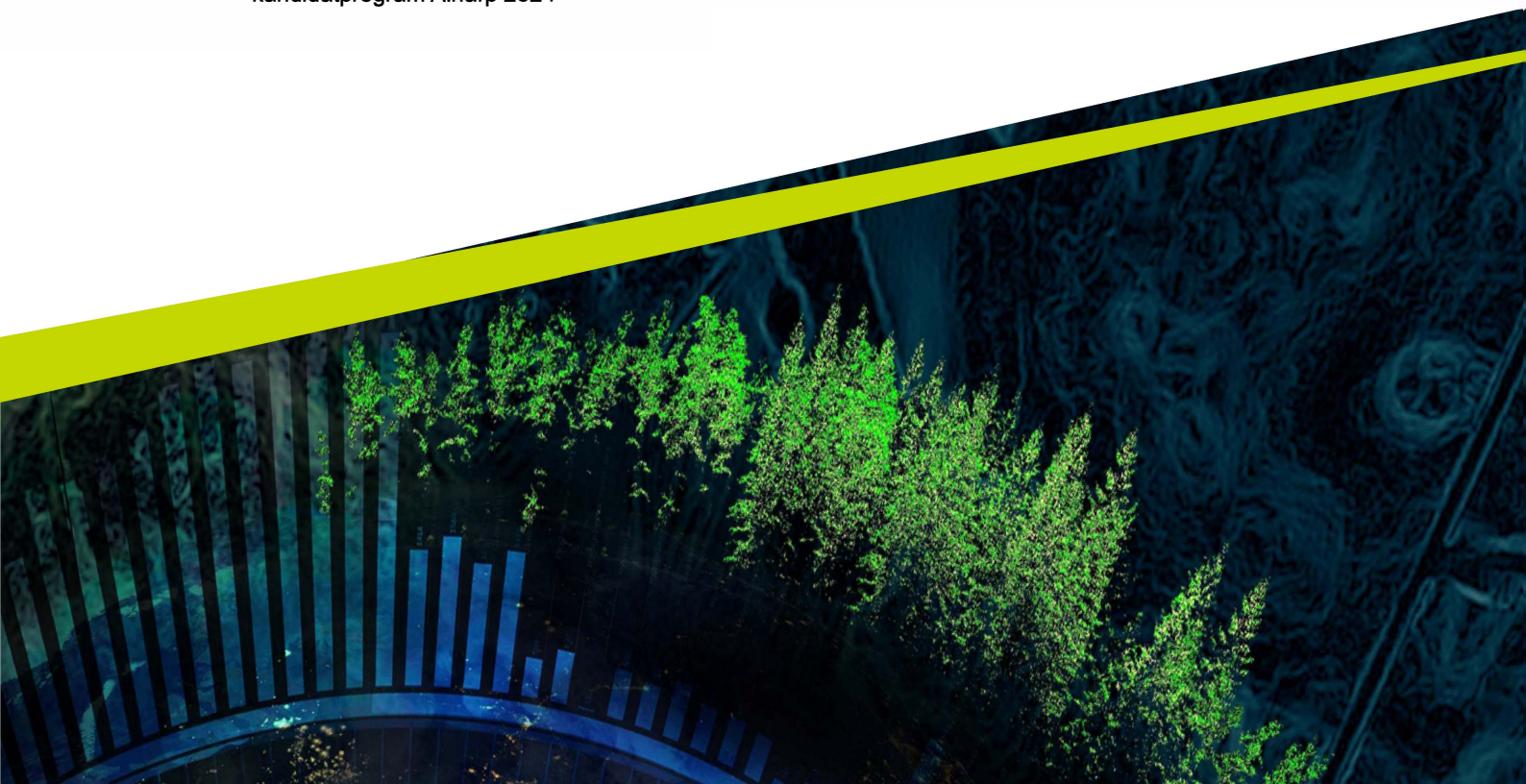
Sveriges lantbruksuniversitet,

SLU Fakulteten för landskapsarkitektur,

trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Institutionen för Biosystem och teknologi Trädgårdsingenjör: odling –

kandidatprogram Alnarp 2024

Hampans återkomst i Sverige – attityder och framtid

The return of hemp in Sweden - attitudes and future prospects

Marcus Holmström

Handledare: Sven-Erik Svensson, Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för Biosystem och teknologi

Biträdande handledare: Annie Drottberger, Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för Biosystem och teknologi

Examinator: Thomas Prade, Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för Biosystem och teknologi

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i Trädgårdsvetenskap

Kurskod: EX0844

Program/utbildning: Trädgårdsingenjör: odling – kandidatprogram

Kursansvarig inst.: Institutionen för Biosystem och teknologi

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2024

Serietitel:

Delnummer i serien:

ISSN:

Nyckelord: industrihampa, hampaodling, hampfiber, Sverige, kvalitativ studie, regering, länsstyrelse, skogsbruk, samhälle, miljö

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur,

trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Institutionen för Biosystem och teknologi

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här: <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

Sammanfattning

Hampa i svensk kontext är en intressant gröda ur ett flertal perspektiv. Hampans mångfacetterade fysiologi erbjuder ett brett spektrum av tillgångar för såväl producent som för konsument. Men med fördelarna kommer även en rad signifikanta hinder för aktörer inom hampaindustrin. Industrihampans nära släktskap med den kontroversiella droghampan har lett till införande av ett nationellt förbud från mitten av 1900-talet fram till tidigt 2000-tal. Hampans egenskaper har skattats högt av det svenska samhället i århundraden. Förbudet till synes raderade grödan ur det kollektiva svenska medvetandet medan rivaliserande industri pågick sin evolution oförhindrat. Sedan hampans återinträde i det svenska samhället har hampaodlare, forskare och produktutvecklare agerat pionjärer i ej ännu kartlagda områden. Hampans närvaro har gett upphov till debatt i både regering och media kring hur skörd, förädling och försäljning av hampa bör ske. Allt detta försätter i nuläget hampan och aktörerna inom hampaindustrin i ett diffust läge. Detta arbete ämnar att identifiera de variabler som genererar detta läge. I detta arbete genomförs kartläggning av den svenska situationen för hampa och förslag formuleras kring hur aktörer inom den svenska hampaindustrin och det svenska samhället bör agera under de kommande åren.

Nyckelord: industrihampa, hampa, *Cannabis sativa*, hampaodling, hampfiber, textil, isolering, byggmaterial, träfiber, bomull, Sverige

Abstract

Hemp in a Swedish context is an interesting crop from several perspectives. The many physiological attributes of hemp offers a wide spectrum of resources to both producers, as well as consumers. But with the upsides comes a number of significant obstacles for actors within the hemp industry. Industrial hemp's close relationship with the controversial drug hemp has led to the introduction of a nationwide ban from the middle of the 1900s until early 2000s. The properties of hemp has been highly praised by the Swedish society for centuries. The ban seemingly erased the crop from the collective Swedish mind while rivalling industry continued its evolution unhindered. Since hemp's comeback into Swedish society, hemp farmers, scientists and developers have acted as pioneers in undiscovered areas. The presence of hemp has been the catalyst of debate in both media and government concerning how harvest, processing and sale of hemp should be done. All of this currently puts hemp and the actors within the hemp industry in an unclear position which makes it difficult to assess the future. This report aims to identify the variables which generates this position. In this report, a mapping of the Swedish situation for hemp is conducted and suggestions are formulated regarding how actors within the Swedish hemp industry and the Swedish society should act during the years to come.

Keywords: industrial hemp, hemp, *Cannabis sativa*, hemp farm, hemp fiber, textile, insulation, building materials, wood fibre, cotton, Sweden

Innehållsförteckning

Tabellförteckning	8
Figurförteckning	9
Förkortningar	10
Definitioner	11
1. Inledning	12
1.1. Syfte	13
1.2. Frågeställningar	13
2. Material och metod	13
2.1. Arbetsflöde	13
2.2. Kvalitativ metod	14
2.3. Tematisk analys	14
2.4. Frågeformulär	14
2.5. SWOT-analys	15
2.6. Avgränsningar	15
2.7. Materialbeskrivning	16
3. Resultat – Om hampa och skogsbruk	17
3.1. Hampa – <i>Cannabis sativa L.</i>	17
3.1.1. Biologi	17
3.1.2. Hampans användning i Sverige	18
3.1.2.1. Hampaodling	18
3.1.2.2. Hampaprodukter	19
3.1.2.3. Jordbruksverket	20
3.1.2.4. Ds 2021:34 Tydligare reglering av hampa	21
3.1.2.5. Hampa i media	22
3.1.2.6. Förädling	23
3.2. Skogsbruk	23
4. Resultat – Aktörerna i Sverige	25
4.1. Hampans mervärden	25
4.2. Hampaindustrins nackdelar	25
4.3. Juridik	26
4.4. Information och avstigmatisering	27
4.5. Länsstyrelserna	28
5. Diskussion	29
5.1. Oenigheter kring hampa i Sverige	29

5.2. Hampa i media.....	30
5.3. Juridik, länsstyrelse och regering	31
5.4. SWOT-analys över svensk hampaindustri.....	34
5.5. Felkällor och osäkerheter.....	35
5.6. Slutsats	35
5.6.1.Tema – Missförstånd.....	35
5.6.2.Tema – Skepsis	36
5.6.3.Tema – Innovation	36
5.6.4.Tema – Passion	36
6. Referenser	37
6.1. Publicerat material	37
6.2. Opublicerat material.....	42
6.3. Bilagor.....	43

Tabellförteckning

Tabell 1. Materialbeskrivning	16
Tabell 2. Dimensioner av materialfibersorter	18
Tabell 3. Statistik hampa SBI-2751	19
Tabell 4. SWOT-analys över svensk hampaindustri	34

Förkortningar

IPM	Integrated Pest Management
RUE	Resource Use Efficiency
m ³ sk	Skogskubikmeter
ts	Torrsubstans
m ³ f	Fast mått

Definitioner

Fast mått	“Handelsmått (inom skogs- och sågverksnäringen) avseende verklig volym av stock, flis, spån eller bark. Vid stockmätning kan den fasta volymen anges antingen på (med) bark (m ³ fpb), eller under (utan) bark, (m ³ fub).” (Föreningen & tidningen skogen u.å.)
Fröträäd	“Träd som vid avverkningen lämnats kvar för att producera och sprida frön över den avverkade ytan, vilket ger en naturlig förnygring. Tall används ofta som fröträäd.” (Skogskunskap u.å.)
Huvudplanta	“Benämning på den planta som bedöms stå kvar efter genomförd röjning och bli en del i det framtida beståndet. Bedömningen av potentiella huvudplantor görs utifrån ett flertal faktorer såsom avsikt med det framtida beståndet, trädslag, skaderisk och vitalitet. En huvudplanta ska normalt utgöras av det eller de trädslag som lämpar sig bäst för marken.” (Skogskunskap u.å.)
Hänsynsträd	“Levande träd som lämnas kvar som naturhänsyn vid slutavverkning. Dessa är viktiga för många skogslevande arter och avsikten är att de ska finnas kvar tills de dör och bryts ner på naturligt sätt. Kallas även <i>evighetsträd</i> .” (Skogskunskap u.å.)
Klenvirke	“Virke med klenare diameter än de minimimått som satts upp för gagnvirke. Används oftast som skogsenergi eller brännved i hushåll.” (Skogskunskap u.å.)
Skärmställning / Skärmar	“Beståndstyp som syftar till att ge en hög värdeproduktion på kvarstående stammar från det gamla beståndet eller skydda och främja förnygring. Skärmen minskar framför allt frostrisken, men den bidrar också till att hålla nere konkurrerande vegetation, att minska snytbaggetrycket och att sänka grundvattnet jämfört med ett hygge.” (Skogskunskap u.å.)
Skogskubikmeter	“Enhet som beskriver ett träds eller ett skogsområdes virkesvolym. Måttet innefattar hela stammens volym ovan stubbhöjd inklusive bark och topp, men inte grenar och rötter.” (Skogskunskap u.å.)

1. Inledning

Industrihampa är en växt som länge kultiverats och förädlats av det svenska folket. Arkeologiska fynd har bevisat att hampa kultiverats i Sverige ända sedan den yngre järnåldern, med en återgång i popularitet i Sveriges sydligare delar mellan vikingatiden och 1500-talet, för att sedan återigen bli en basgröda i Sverige under 1700-talet (Fogelfors 2020). Fröier (1960) förklarar i sin bok "Lin och Hampa" hur hampfibern använts flitigt till en uppsjö av produkter inom alla möjliga sektorer, såsom jord- och skogsbruk, sjöfart, hantverk, industri, hushållning med flera. Mellan åren 1965 och 2003 förbjuds hampan i Sverige, på grund av sin likhet med droghampan (Jordbruksverket 2006). Under denna period hinner det svenska samhället glömma bort hampans mångsidighet och hur den historiskt berikat såväl bonde som konsument med sina låga krav på odlingssäkerhet och diversa användningsområde.

Nu, dryga 20 år efter återlegaliseringen av fiber- och fröhampa, börjar hampan potential att återupptäckas, vilket speglas av ett ökande antalet svenska företag och produkter på marknaden. Ett exempel är Ekolution AB (2024), som tillverkar förnybart isoleringsmaterial av hampfiber. Forskare vid Högskolan i Borås (2023) bedriver samtidigt ett projekt för att kartlägga potential hos användning av överblivna stjälkar vid svensk oljehampaproduktion för framställning av teknisk textil.

Trots hampan många lovord har dock dess kontroversiella historia försatt den i en unik situation inom svenskt jordbruk. Hampan särskiljer sig från övriga arter som kommersiellt odlas i Sverige idag på grund av dess fysiska attribut och medföljande lagstiftning. Annorlunda förutsättningar för hampabonden, på grund av problematisk lagstiftning och historiska stigma, i förhållande till övriga bönder kräver särskild uppmärksamhet, eftersom odling av konventionella grödor ej medför samma risk som odling av en historiskt narkotikaklassad art. Odlare inom hampasektorn kan här bidra till att identifiera potential och förutsättningar för hampa i det svenska samhället samt erbjuda perspektiv på företagande kopplat till hampa under svensk lagstiftning. Igenom att kartlägga hampaindustrins aktörers resonemang och inställningar till marknad, konkurrens och samhälle ämnar detta arbete att måla upp en ögonblicksbild över den upplevda situationen för de som gör hampa till sitt levebröd på ett eller annat sätt.

För en framgångsrik svensk hampaindustri med positiv inverkan på samhälle, konsument och miljö krävs tillvaratagande av den kunskap och erfarenhet aktörer i

Sverige ackumulerat gällande odling av hampa och interaktion med myndigheter och svensk industri. Denna kunskap kan verka som underlag för beslutsfattande arbete ur miljömässiga, ekonomiska och juridiska perspektiv och i framtiden bidra till en positiv utveckling för hampa och det svenska samhället.

1.1. Syfte

Syftet med detta arbete är att identifiera och namnge teman inom ämnesområdena fiberhampa och svensk hampaindustri. Dessa teman sammanfattar hampans nuvarande situation i Sverige på ett sätt som kan agera fingervisning för framtida frågeställningar med mål att främja utvecklad svensk hampaindustri och bidra till ett mer hållbart samhälle.

Detta arbete undersöker vad aktörer inom hampaindustrin och samhällliga instanser tycker och tänker kring svensk hampaodling. Arbetet ämnar att analysera hur odlare, forskare och produktutvecklare resonerar, agerar och interagerar med myndigheter i den svenska hampaindustrin. Arbetet har som syfte att kartlägga svenska hampaaktörers nuvarande attityder och resonemang med målet att presentera förslag på frågeställningar för framtida utveckling av svensk hampa-industri.

1.2 Frågeställningar

- Vilka argument för och emot svensk hampa och svensk hampaindustri existerar idag bland svenska aktörer?
- Vilka resonemang och attityder kring hampa existerar bland odlare, forskare och från samhället?

2. Material och metod

2.1. Arbetsflöde

En inledande litteratursökning kring hampa och svenska aktörer kopplade till hampa har utförts som grund till formulering av frågeformulär och urval av respondenter. Urval av respondenter och ämnesområden gjordes utifrån upplevd relevans för möjligheten att besvara frågeställningar i del 1.2. Frågeställningar. Urval baserades även på tillgänglighet till information och utifrån personligt intresse. Respondenter här därefter kontaktats via e-post för att tillfrågas om intresse för deltagande. Intervjuer utfördes muntligt och svar antecknades skriftligt allteftersom intervjuer fortgick. Insamlad data från respondenter och skriftliga svar har sedan tolkats och sammanfattats utifrån tematisk analys, för att på så sätt kombinera data i sammanhängande kod, vilket förklaras närmare under rubrik 2.4. Kvalitativ metod. Itererad tematisk analys och korrespondens med länsstyrelser har utförts allteftersom datamönster identifierats och behov av ytterligare perspektiv på sakämnen uppstått. Dessa mönster sammanfattas och

kategoriseras därefter i en SWOT-analys, för att på så sätt ge en omfattande bild av hampa och svensk hampaindusti i sin helhet. En avslutande iteration av tematisk analys appliceras därefter på data genererad av SWOT-analys (Tabell 4), för att på så sätt identifiera och namnge teman. Dessa teman presenteras slutligen i en sista del 5.6. Slutsats som svar på frågeställningar i del 1.2. Frågeställningar.

2.2. Kvalitativ metod

Kvalitativ metod är en arbetsprocess baserade på medvetna urval av studieobjekt som ämnar att representera ett brett spektrum av perspektiv (Pickard 2007) och värden. Kvalitativ metod är enligt Pickard (2007) en iterativ process i huvudsakligen fyra steg. Datainsamling, bearbetning av data, namngivning av teman samt formulering av grundade teorier sker cykliskt tills dess att namngivna teman är konkreta nog för att använda som underlag till att formulera slutsatser (Pickard 2007).

2.3. Tematisk analys

Clarke och Braun (2017) beskriver tematisk analys som en metod för att identifiera, analysera och tolka kvalitativ data till sammanhängande och betydelsefulla koder, det vill säga de byggstenar som senare används i syfte att definiera konkreta teman. Data analyseras subjektivt och kategoriseras utifrån forskarens eget analytiska omdöme och frågeställningar itereras allteftersom koder och teman identifieras (Clarke och Braun 2017). Detta gör tematisk analys till ett flexibelt verktyg med breda applikationsmöjligheter som, enligt Clarke och Braun (2017), ej låser forskaren till teoretiska hänghöjningar. Att tematiskt analysera insamlat material förenklar bearbetning, strukturering och jämförelser av data samt underlättar vid spekulation kring vad dessa jämförelser kan innebära.

2.4. Frågeformulär

Frågeformulär (Bilaga 1) formulerades baserat på insamlad data från inledande litteratursökning, för att användas som utgångspunkt för samtalsintervjuer som hölls via Zoom, telefon och personkontakt. Detta frågeformulär har även skickats till respondenter om de av tidsbrist valt att ej delta i samtalsintervju. Samtalsintervjuer hölls med tre forskande respondenter och två odlare. En tredje odlare responderade via skriftligt frågeformulär. Intervjuer och skriftliga svar har därefter transkriberats till sammanfattande text utifrån Braun och Clarkes (2006) metod för tematisk analys av kvalitativ data. Denna data ämnar att reflektera respondenternas resonemang kring hampa och den svenska hampaindustrin.

Sex länsstyrelser med varierande odlings- och befolkningsintensitet valdes ut ifrån olika regioner av Sverige, varav fem responderade frågeformulär (Bilaga 2) via e-post. Syftet med denna korrespondens är att jämföra den administrativa upplevelsen som hampaodlare i olika delar av landet, utifrån upplevd respons vid korrespondens.

Respons har bearbetats och analyserats på ett likvärdigt tematiskt vis som övriga respondenter.

2.5. SWOT-analys

Kotler et al. (2017) beskriver SWOT-analys som en metod för att kategorisera och utvärdera Styrkor, Svagheter, Möjligheter och Hot hos produkter, företag och organisationer. Projektledning (2022) förklarar att SWOT-analys är ett bra verktyg i större sammanhang för att utvärdera hur nära ett företag är att nå sina mål. När SWOT-analys applicerats på detta arbete, har hampa, aktörer, myndigheter och koncept kopplade till hampa och hampaindustri behandlats likt en organisation med komponenter. Efter identifikation av dessa komponenter har utvärderats och kategoriserats i enlighet med Kotler et als. (2017) definition av SWOT-analys.

Det är, enligt Projektledning (2022) rekommenderat att använda termer kopplade till konkreta exempel och undvika generaliseringar när en SWOT-analys utformas. Eftersom koncept som hampans fördelar, hampaindustri, lagstiftning, attityder och argument kopplade till svensk hampa är abstrakta koncept som definieras med viss godtycklighet, kommer dessa Styrkor, Svagheter, Möjligheter och Hot att definieras med mer generella termer än konkreta exempel.

2.6. Avgränsningar

Ämnesområdet har avgränsats till att enbart behandla ämnet fiberhampa, även om fröproduktion är både intressant och relevant för frågeställningar gällande hampaindustrin och det svenska samhället. Avgränsningen gjordes på grund av att svensk fröproduktion fortfarande är en högst begränsad industri med begränsad dokumentation. Arbetet hade blivit alldeles för brett och omfattande att inkludera fröproduktion.

För att anpassa litteratursökning och datainsamling från respondenter till omfattningen av detta arbete har ett antal huvudsakliga ämnesområden successivt valts ut allteftersom datakoder identifierats. Dessa ämnesområden har i syfte att presentera det breda perspektiv som kvalitativ metod eftersträvar.

2.7. Materialbeskrivning

Materialbeskrivning	
Respondenter	Beskrivning
Odlare	Kultiverar, förädlar och säljer produkter tillverkade av hampa.
Forskare	Personer med erfarenhet och kunskap i ämnen som rör byggmaterial och textilier med hampa som fokus.
Länsstyrelser	Ger bifall och avslag åt SAM-ansökan för odling av industrihampa informerar Polismyndigheten samt utför provtagning i fält.
Litteratur	Beskrivning
Vetenskapliga skrifter	Kurslitteratur, vetenskapliga artiklar och publikationer
Artiklar / hemsidor	Sveriges Television (SVT), Lantbrukarnas Affärstidning (ATL), Ekolution AB, SLU, Industrihampaföreningen i Sverige (IHFS) m. fl.
Promemoria	Författare: Socialdepartementet, publicerad av Rikskansliet
Remissyttranden	Myndigheter, universitet, samfund
Statistisk data	Skogsstyrelsen, Statistikmyndigheten (SCB), Jordbruksverket

Tabell 1. Materialbeskrivning.

3. Resultat – Om hampa och skogsbruk

3.1. Hampa – *Cannabis sativa*

3.1.1. Biologi

Hampa är en årlig kortdagsväxt tillhörande familjen *Cannabaceae* som producerar vanligen dioika plantor (hon- och hanblommor på separata individer) (Bernesson 2006). Vissa nyare kultivarer kan dock, enligt Bernesson (2006), producera upp till 98 % monoika plantor, det vill säga individer som producerar både han- och honplantor. Vad gäller industrihampa för fibertillverkning leder detta till ett viktigt val för odlare, då fibrerna hos dioika hanplantor anses i alla aspekter vara av högre kvalitet än de hos honplantor (Bernesson 2006). Dock innebär detta även att fiberkvaliteten i den totala skörden blir mer ojämn när dioika sorter odlas, varför Fogelfors (2020) i stället argumenterar för valet av monoika sorter för att säkerställa en så jämn fiberkvalitet som möjligt.

Fogelfors (2020) påstår att hampa trivs i kalkrika, luckra jordar med hög mullhalt och god vattentillgång. Sådd bör ske när marktemperaturen nått minst 8 till 10°C, enligt Fogelfors (2020) på grund av att ogräs annars lätt kan konkurrera ut hampan. Redan tre veckor efter groningen blir hampan marktäckande, enligt Axfoundation (2024) och bidrar då med att motverka markerosion och vattenförlust. Det lokala klimatet är även avgörande för hampans tillväxt, med skillnader på 1,5 till 4 m höjd i nordligare områden och upp till 10 m höjd i södra Europa (Bernesson 2006). Utsädesmängd och planttäthet varierar beroende på önskad effekt, enligt Bernesson (2006), som förklarar hampa för fiberskörd bör sås tätt. Då, hävdar Bernesson (2006), bildas klena stjälkar som innehåller en större andel fibrer som också är av högre kvalitet.

Bernesson (2006) förklarar att hampa utvecklas långsamt under de fyra till fem första veckorna efter groningen för att sedan under nästkommande fem till sex veckor genomgå en intensiv vegetativ fas då växten erhåller upp till 80 % av sin slutliga växthöjd. Slutligen kännetecknas en tredje och sista fas av växtcykeln av blomning och fruktsättning, med en långsammare vegetativ tillväxt fram till tid för skörd. För hampskörd ämnad för energiproduktion menar Fogelfors (2020) att skördetid på året varierar utifrån ändamål och rekommenderar att skörd för biogas bör ske under september och oktober, medan skörd för fastbränsle i stället med fördel sker på våren. Hampa ämnad för fiberskörd kan generera upp till 20 ton ts/ha, enligt Jordbruksverket (2006).

Hampa producerar ett grovt pårotsystem som hjälper till, igenom sprängverkan, att förbättra markstruktur vid odling (Bernesson 2006).

Hampan bidrar även med en kolbindande effekt som binder mellan 12 och 18 ton CO₂ / ha i sin biomassa, enligt Ekolution AB (2024).

Hampa har låga krav på odlingssäkerhet ur ett patogen- och skadedjurs-perspektiv (Fogelfors 2020). Hampa är, enligt Bernesson (2006), en god förfrukt till vilken gröda som helst som frilandskultiveras i Sverige och lämpar sig lika bra efter vilken förfrukt som helst. Vidare förklarar Bernesson (2006) att hampa då blir en flexibel komponent i alla svenska växtföljder. Jordbruksverket (2024) förklarar på sin informationssida “Odlar hampa” att industrihampa får skördas tidigast antingen 10 dygn efter blomningsperiodens avslut eller efter avslutad fröbildning.

Hampfiber är en mycket stark och grov fiber i förhållande till motsvarande material som konventionellt används i dagens samhälle, vilket beskrivs av data hämtad från Deborde et al. (2023) i Tabell 2.

DIMENSIONER AV MATERIALFIBERSORTER							
Material	Medel diameter (µm)	Felmarginal diameter (µm)	Längd µm (%)				
			>150	150–100	100–50	50–20	<20
Återvunnen bomull	15.0	5.0	0.0	0.0	6.4	21.2	72.4
Fårull	33.0	18.0	0.0	21.2	44.8	30.2	3.9
Träfiber	31.0	10.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0
Kort teknisk hampfiber	101.0	124.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0

Tabell 2. Dimensioner av materialfibersorter. Data hämtad från Deborde et al. (2023) .

3.1.2. Hampans användning i Sverige

3.1.2.1. Hampaodling

Odling av hampa förbjöds enligt Jordbruksverket (2006) åren 1965-2003.

Enligt Beslutsstödsgruppen DAWA / BLIS, Jordbruksverket (2024) finns ingen statistik att tillgå gällande volym skördad hampa eller antal ansökningar kopplade till hampa, då den nationella volymen räknas som insignifikant.

Den statistik Jordbruksverket (2024) erbjuder gäller anmäld skiftesareal för hampa, vilket beskrivs i Tabell 3.

SBI-2751	Anmäld Skiftesareal										Ansökt areal								
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Handläggande län																			
Dalarnas län		5,45	2,17	1,90	0,10		1,70				1,91		1,99	0,12	0,32		2,02	3,89	0,81
Gotlands län	63,39	64,73	20,89	7,97	2,00	31,32	5,60	0,70	0,70	0,78					0,40	1,96	7,00	12,67	10,89
Gävleborgs län	97,18	38,84	33,54	1,63	7,77	0,53	0,00								0,10	0,14		0,27	0,19
Hallands län	2,87	5,96	30,13	7,43	6,64	10,87	11,13	12,35	11,04	9,50	5,44	9,85	7,11	6,94	8,80	9,59	11,49	8,17	8,01
Jämtlands län	13,18	5,24	0,07	0,04	3,81		0,54	0,05	0,10	0,02	0,02	0,01	0,03	0,14	0,11	0,01	0,34		
Jönköpings län	2,56	23,13	21,35	0,88	4,77	0,18							0,03	0,03	0,48	1,32	4,24	3,64	7,65
Kalmar län	5,37	7,99	86,27	81,39	13,61	9,26	5,47	0,21						0,10	0,03	0,39	1,64	0,40	54,98
Kronobergs län		2,48	5,46	1,15	1,95								4,70	0,67	0,77	0,95	1,94	1,68	0,37
Norrbottnens län							2,32								3,96	1,39	2,90		
Skåne län	27,68	59,83	144,12	67,55	34,89	28,95	20,55	9,22	6,79	5,96	6,92	23,10	20,57	34,44	106,11	75,49	108,82	150,60	102,53
Stockholms län	0,50	0,50	14,99	4,08	0,43	1,53	0,43	1,54	2,63	1,44	2,33	2,00	1,67	1,96	3,56	3,62	10,51	8,54	11,41
Södermanlands län	4,84	13,79	19,69	16,61	7,34	12,06	4,06	5,85	3,31	1,72	0,28	1,39	10,58	14,61	6,84	9,25	17,85	15,27	19,29
Uppsala län	3,88	11,01	56,69	52,04	4,33	2,11	2,00	2,93	4,23		2,32	0,90	1,36	2,88	3,97	2,98	2,39	3,18	4,08
Värmlands län	3,80		1,32	5,40	0,55		1,10	6,45	7,27					2,33	11,72	10,00	5,90	1,55	6,87
Västerbottens län	20,45	40,90	7,00	2,12	2,31										0,28	3,02	1,70	1,55	0,56
Västernorrlands län	1,99	22,19	67,21	96,91	70,68	7,39			0,26							0,19	0,17	2,64	1,03
Västmanlands län	3,55	6,85	1,22	0,61	5,10	111,51	17,50	0,70	29,59	9,90	6,43			0,04	0,20	4,86	1,57	0,14	0,52
Västra Götalands län	123,25	175,80	285,58	20,41	22,13	34,65	20,91	25,37	16,45	12,46	12,78	15,50	19,80	28,83	19,86	16,50	37,46	3,32	27,59
Örebro län	0,60	2,64	3,00	2,81	18,92	0,87	2,00		3,58	0,76		23,06	14,73	0,21	0,52	19,29	0,84	0,35	33,78
Östergötlands län	1,62	4,16	28,07	21,80	0,65	0,39			0,80		0,11	1,96		2,35	1,09	5,24	2,88	4,03	17,82

Tabell 3. Statistik hampa SBI-2751, anmäld skiftesareal för industrihampa uppdelat efter län och år (Jordbruksverket 2024). Skiftesareal = odlingsarea (förf. egen anm). Data från detta diagram har använts till att jämföra respons från länsstyrelser med tillgänglig statistik hos Jordbruksverket under det kvalitativa analysarbetet.

3.1.2.2. Hampaprodukter

Insikten av hampfibers mångsidiga potential har hävdats av svenska akademiker och innovatörer redan innan hampan återigen blev laglig att odla i Sverige år 2003, vilket Svennerstedt (2001) dokumenterade under ett symposium med tema hampa vid SLU Alnarp i augusti år 2001. Efter välkomstfika lagat på hampa presenterades hampans många användnings-områden tillsammans med exempel på hur fiberhampindustrin då såg innovationer kring produktion av byggmaterial och bildelar i länder som Danmark och Tyskland (Svennerstedt 2001).

I artiklar som "Lin och hampa i bil och bygge" ur tidningen "Miljöforskning" från 2004 presenterade en grupp forskare och ingenjörer olika metoder för användning av hampfiber i kompositmaterial med återvunnen plast, växtbaserade polymerer och cement i allt från karosser och sätesdelar till bärande reglar i byggnader (Gustafsson 2004) .

Fogelfors (2020) förklarar att det år 2020 ej existerar någon form av fiberberedningsverk för hampfiber i Sverige, varför enda användningsområdet för svensktillverkad hampa då var som råvara för bioenergi som fastbränsle. Fogelfors (2020) listar en rad potentiella användningsområden för hampa, till exempel textil, livsmedelsprodukter, byggmaterial, sedelpapper och växtfiberprodukter inom fordonsindustrin.

Branschaktuellt rapporterar (2023) att Ekolution AB erhållit ett investeringsstöd på 94,5 miljoner SEK från Naturvårdsverket samt säkrat investeringar motsvarande 61 miljoner SEK till konstruktionen av Ekolution AB:s nya produktionsanläggning för bearbetning av hampfiber. Produktionsanläggningen ska, enligt Branschaktuellt (2023), förädla 37 000 ton ts hampa per år och, i samma anläggning, producera hampfiberbaserade produkter riktade åt sektorer som bygg- och fastighets-, textil-, bil-, djur- och lantbruksindustrin.

I Socialdepartementets promemoria "Ds 2021:34 Tydligare reglering av hampa", förklaras att 83 företag ansökte år 2020 gårdstöd för sammanlagt 160 ha hampodling och förklarar därtill att av dessa beviljades 117 ha fördelat över 49 företag (Regeringskansliet 2021). Anledning till avslag definieras inte.

3.1.2.3. Jordbruksverket

Till skillnad från konventionella grödor så krävs extra processer för att lagligt få odla hampa i Sverige, detta för att säkerställa att psykoaktiva substanser, som tetrahydrocannabinol (THC), befinner sig under den av EU fastställda halten 0,3 % (Jordbruksverket 2024).

Den 15e mars publicerar Jordbruksverket (2024) de industrihampsorter som godkänts av EU för det specifika året. Jordbrukare har till den 11e april att ansöka om gårdstöd, registrera utsäde och kartlägga åkerskiften. Jordbruksverket (2024) informerar att ifall en odlare besitter en jordbruksareal på minst 4 ha åkerskifte, kan denne erhålla gårdstöd för hampa. Även mindre arealer är tillåtna för hampaodling, men då utan möjlighet till gårdstöd (Jordbruksverket 2024). Jordbruksverket (2024) förklarar även på sin informationssida Gårdstöd att nedre gräns för anmäld skiftesareal är 0,1 ha. Ansökan om gårdstöd måste utföras för att åkerskiftena korrekt ska registreras hos Jordbruksverket (2024), oberoende av huruvida gårdstöd erhålls eller ej.

Jordbruksverket (2024) hävdar att ifall en odlare ej uppfyller kraven för ansökan om gårdstöd för odling av industrihampa, kommer odlingen att betraktas som narkotika-klassad produktion. Enligt Sveriges Riksdag kan detta leda till fängelsestraff från 6 månader och upp till högst 3 år, i enlighet med Justitiedepartementet L5 Narkotikastrafflag (SFS 1968:64).

3.1.2.4. Ds 2021:34 Tydligare reglering av hampa

Regeringskansliet publicerade den 1a november 2021 en promemoria utfärdad av Socialdepartementet med titeln “Ds 2021:34 Tydligare reglering av hampa”, med motiveringen att lösa pågående tillämpningsproblem av tvetydig lagstiftning som hittills lett till “rättsosäkerhet och de ologiska rättsliga konsekvenser som det har medfört” (Regeringskansliet 2021). Tre huvudsakliga punkter tas upp i promemorian gällande tvetydigheter angående vem som lagligen får odla hampa, vad som anses vara godkänd efterskördshantering samt vilka regler som gäller vid användning av hampa som råvara i konsumentvaror (Regeringskansliet 2021). Artikel 39 från Förenta Nationernas narkotikakonvention från 1961, som refereras kontinuerligt i promemorian, förklarar att parter i narkotikakonventionen äger “rätt att tillämpa strängare nationella kontrollbestämmelser än vad som stadgas i konventionen om det anses nödvändigt eller önskvärt för att skydda folkhälsan” (Regeringskansliet 2021), vilket sedan exemplifieras med förslag att sänka tillåten THC-halt från 0,3 % till 0,2 %.

Ett tjugotal instanser bestående av länsstyrelser, universitet, myndigheter och samfund inom det svenska samhället blev inbjudna att bidra med remisser innehållande kommentarer och kritik på Socialdepartementets promemoria (Regeringskansliet 2021). Av samtliga inbjudna instanser responderade nio med förslag på förtydliganden och ändringar i Socialdepartementets förslag. Enligt Regeringskansliet (2021) har även allmänheten haft möjlighet att lämna remiss i ärendet, med senaste svarsdatum 22a februari 2022.

Rättsmedicinalverket (2022) yttrade i sin remiss att positiva blod- och urinprov ej fastställer varifrån den psykoaktiva substansen härstammar ifrån eller vem som administrerat drogen samt att de ej har invändningar mot förslagen i promemorian.

Läkemedelsverket (2022) ställer sig positiva men poängterar tillsammans med Länsstyrelsen Västra Götaland (2022) att de förslag som läggs fram riskerar att generera samma sorts tvetydigheter som nuvarande lagstiftning, då termer som till exempel “industriella ändamål” inte definierar vad “industriella ändamål” innefattar. Därtill, hävdar Länsstyrelsen Västra Götaland (2002) att det behövs tydligare definitioner över länsstyrelsernas skyldigheter och tillvägagångssätt rörande bifall och avslag för SAM-ansökan, när Polisväsendet bör informeras samt när och hur bönder med avslag på gårdstöd bör kontaktas.

Korrespondens via e-post med Socialdepartementet (2024) gav informationen att Läkemedelsverket har, i anslutning till att “Ds 2021:34 Tydligare reglering av hampa” remitterades, fått regeringsuppdraget att analysera hur kringgående av svensk narkotikalagstiftning kan förhindras, samtidigt som odling och hantering av hampa kan säkerställas i enlighet med den gemensamma jordbrukspolitik som EU fastställer.

Sveriges Lantbruksuniversitet SLU (2022), Föreningen Foder och Spannmål (u.å.), Jordbruksverket och Lantbrukarnas Riksförbund LRF (2022) utgjorde de fyra jordbruksinriktade instanser som bjöds in till remittering. LRF (2022) poängterade hampans jordbruks- och miljömässiga fördelar och biföll promemorian medan SLU (2022) och Föreningen Foder och Spannmål (u.å.) avstod kommentarer.

Polismyndigheten (2022) och Brottsförebyggande Rådet (2022) uttryckte, tillsammans med majoriteten av övriga instanser, att de ställer sig bakom Socialdepartementets promemoria utan invändningar.

3.1.2.5. Hampa i media

Nilsson (2019) beskriver i en artikel publicerad i ATL hur ett flertal bönder uttrycker sitt ogillande inför den narkotikaklassning som sattes på cannabidiol (CBD) av Högsta domstolen i juni 2019 (CBD är ytterligare en av ett flertal aktiva substanser i hampa). Odlare berättar hur narkotikaklassningen lett till svårigheter att skörda och sälja växtdelar som blad och blomstänglar för CBD-oljaproduktion. En bonde valde att skala ned sin hampaodling från 5 ha till 2 ha på grund av ett större upplevt hot om rättsliga följder (Nilsson 2019).

Dahlgren (2023) rapporterar via ATL att det kommer att behövas upp emot 1500 ha hampaodling till Ekolution ABs planerade anläggning i Staffanstorp. I en annan artikel från ATL, beskriver Esping (2023) hur det 2007 odlades 829 ha hampa i Sverige, men att odlare efterföljande år övergav grödan på grund av bristande efterfrågan. Esping (2023) beskriver istället hur det snart kommer att ske en ökning med 2500 ha hampaodling i Sverige, i och med Ekolution ABs nya anläggning för fiberbearbetning i Staffanstorp, vilket skiljer sig från Dahlgrens rapport med hela 1000 ha. Esping (2023) hävdar även att hampa redan vid 12 ts/ha skörd ger ett täckningsbidrag som konkurrerar med väletablerade grödor som höstvet och malkorn.

Sökning på termerna “hampa Sverige” och “hampa SVT” utfördes i Googles (2024) sökmotor. Första resultatet vid sökning på “hampa Sverige” genererade text ifrån Jordbruksverkets (2024) informationssida “Odlar hampa”, följt av en rad länkar med allmän information om hampa som växt, svensk hampaindusti, diverse försäljare av hampaprodukter samt länk till Socialdepartementets promemoria publicerad av Regeringskansliet (2021). När sökning gjordes på “hampa SVT” genererade Googles (2024) sökmotor länkar till, av flera nyhetsstationer, reciterade artiklar om byggnadsprojekt med hampa som fokus, skrifter som gör försök att

klargöra svensk lagstiftning samt diverse texter som förespråkar odlings- och miljömässiga fördelar med hampa. Lappalainen (2020) beskriver i en SVT-artikel hur Polismyndigheten rannsokade och beslagtogs 800 registrerade plantor från en bonde på Öland, trots godkänd SAM-ansökan. I samma artikel presenteras allmän information om hampa, till exempel att hampa förbjöds i Sverige mellan årtalen 1971 och 2003 (Lappalainen 2020).

3.1.2.6. Växtförädling

Industrihampaföreningen i Sverige, IHFS (u.å.), hävdar att växtförädling av svenska hampasorter utfördes av Utsädesföreningen i Svalöv under 40- och 50-talen. IHFS (u.å.) förklarar att frön från dessa sorter fortfarande finns bevarade i Nordiskt Genresurscenter NordGens lokaler i Alnarp sedan 2003. IHFS (u.å.) skickade på eget initiativ ett remissvar till Socialdepartementets promemoria "Ds 2021:34 Tydligare reglering av hampa". I remissvaret anser IHFS (u.å.) att forskning bör få bedrivas på dessa svenska hampasorter, trots eventuellt högre THC-halter än regeringens föreslagna 0,2 %. Detta skulle, enligt IHFS (u.å.) förbättra Sveriges möjligheter att ta fram egna hampasorter anpassade till det skandinaviska klimatet.

För att undersöka möjligheterna till svensk växtförädling tillfrågades NordGen via e-post om deras nuvarande sortiment av svenska hampasorter. NordGen förklarar att de enbart besitter två accessioner av fiberhampa i forskningssyfte och att det i deras databas ej existerar sådana hampasorter registrerade.

3.2. Skogsbruk

Nyström (2021) rapporterar i SVT att svensk forskning tyder på att det tar ca 30 år efter slutavverkning innan kalhyggesavverkat område återigen blir kolsänka. Grelle, forskare vid SLU, förklarar i Nyströms (2021) artikel att kalhyggesmarken avger koldioxid 10 till 15 år tills dess att träden är stora nog. Det krävs därefter ytterligare en period på upp till 15 år för området att kompensera det kol som avgetts sedan avverkning, rapporterar Nyström (2021). Studien utfördes på kalhyggen i mellersta Sverige och det är möjligt att utsläpp och upptag av koldioxid sker annorlunda på andra marktyper, påpekar Grelle i Nyströms (2021) artikel.

Peichl (2022), professor i skogslandskapens biokemi vid SLU, förklarar i en artikel publicerad av SLU att studier utförda i Sveriges norra barrskogsbälte antyder att ett kalhyggesavverkat område redan efter ca 10 år övergår från kolkälla till kolsänka. Vidare förklarar Peichl (2022) att ett områdes kolavgivning ej verkar påverkas av vegetationens ålder på det sätt som tidigare antagits. Peichl (2022) påpekar att resultat kan variera beroende på marktyp.

Bergendorff (2023) dokumenterar hur Leif Öster i SVTplay beskriver att motståndet mot hyggesfritt skogsbruk är stort inom kalhyggesindustrin, som idag utgör 97 % av svenskt skogsbruk. Många av skogsbolagens och skogliga myndigheters chefer försvarar kalhyggesbruket, eftersom det genererar stora mängder klenvirke till massaindustrin efter både gallring och slutavverkning, rapporterar Bergendorff (2023). Bergendorffs (2023) SVT-artikel menar att ny forskning visar att skogsbolagscheferna lärs upp av Fakulteten för skogsvetenskap SLU. Forskningsverksamheten på denna fakultet är, enligt Bergendorff (2023), till en betydande del bekostad av branschen. Länder som Finland producerar studier som fastställer att hyggesfritt skogsbruk både kan vara en mer miljövänlig och lönsam metod för bönder, berättar Bergendorff (2023). Bergendorff (2023) hävdar även att den forskning som bedrivs på skogsbruk i Sverige idag bedrivs av SLU och finansieras av branschen.

Skogsstyrelsen (u.å.) tillhandahåller via sin statistikdatabank information gällande avverkning och återväxternas kvalitet. Mellan åren 2003 och 2020 ökade bruttoavverkad volym från 83,5 till 96,5 miljoner m³sk, enligt Skogsstyrelsens (u.å.) tabell "Avverkning 02b. "Miljöhänsyn 4a" beskriver hur m³sk kvarlämnade frö-, skärm- och hänsynsträd / ha sjunkit från nära 14 m³sk/ha säsongen 1997/1998 till strax under 4 m³sk/ha säsongen 2013/2014 (Skogsstyrelsen, u.å.). I tabell "Avverkning 08" beskriver Skogsstyrelsen (u.å.) hur den genomsnittliga slutavverkningsåldern för produktiv skogsmark mellan åren 2004 och 2019 sjönk från 118 till 100 år.

4. Resultat – Aktörerna i Sverige

Nedan följer sammanfattningar av semistrukturerade, kvalitativa intervjuer och frågeformulär (Bilaga 1). Odlare av industrihampa berättar om deras inställning till hampa och hampaodling i en svensk kontext, samt hur de upplever Sveriges attityder och inställningar. De förklarar även hur de anser att Sverige bör ställa sig till hampa som gröda och resurs i framtiden. Forskare med erfarenhet inom ämnesområdena tekniska textilier och material har bidragit med perspektiv på hampa som råvara och produkter bestående av hampfiber.

4.1. Hampans mervärden

Samtliga respondenter tillfrågades om fördelar med hampa som växt och resurs. Ett av de mest återkommande argumenten var dess positiva inverkan på miljö och jordbruk. Ett flertal respondenter förklarar att hampa binder koldioxid med positiva resultat för miljön under sin korta kultiveringstid, medan kalhyggesbruk i stället behöver cirka 30 år för att övergå från kolkälla till kolsänka.

Hampa extraherar miljögifter ur marken, säger forskande respondenter. Detta kallas fyto Remediering och beskrivs av Nationalencyklopedin AB (2023) som en teknik där man med hjälp av växter avlägsnar skadliga substanser från vattendrag och jordar. Kemikalierna som tas upp av fiberhampan kan sedan förvaras inuti hampfiberisolering i husväggar, där direktkontakt med människor kan undvikas. Isolering producerad av hampfiber har även hög resistens mot eldsvådor och repellerar skadedjur, förklarar forskare.

Hänvisningar görs till ekologi och skogsbrukets negativa inverkan på svenska ekosystem och klimat vid ett flertal intervjuer. “Vi gör toalettpapper av våra skogar!” utbrister en hampaodlare när denne tillfrågas om hampfibers fördelar. Både forskare och odlare nämner någon gång under intervjuerna möjligheten att utvinna samma mängd pappersmassa ur 1 ha hampaodling som ur 4 ha skog. Därtill nämns att hampan är en årlig växt och går att skördas 4-6 månader efter sådd.

Hampans odlingssäkerhetsmässiga fördelar diskuteras av samtliga respondenter. En odlare berättar att han, utan hampans motståndskraft mot torka, hade förlorat inkomst under perioder av intensiv torka. Hampans höga resistens mot skadedjur, konkurrenskraft mot ogräs, koldbindande förmåga och låga bevattningskrav tillhör de mest frekvent nämnda fördelarna som togs upp under intervjuerna. Hampa är en gröda som klarar av att kultiveras i lågkvalitativa jordar och ökar markhälsan.

4.2. Hampaindustrins nackdelar

Forskande respondenter förklarar att kundernas bild av de textila slutprodukter de köper inte alltid stämmer överens med den överdrivet

positiva bild av produktionskedjan som de erinrat sig ur ett ekologiskt perspektiv. Det sker en form av "green washing" av hampa som råvara, hävdar en respondent. Hampans fiber kan inte efterapa den mer populära bomullsfibers mjukhet utan att genomgå processer som involverar stora mängder kemikalier. Respondenten fortsätter förklara att hampfiber i naturlig form är alltför grov för att producera textilier bekväma nog för att fånga marknadens intresse. Ett flertal respondenter delar åsikten att, för att svensk hampaindustri ska vara meningsfullt ur ett ekologiskt perspektiv måste hela produktionskedjan ses över, inte enbart slutprodukten. En bättre strategi, menar respondenter, är att späda ut tungt miljöbelastande produktionskedjor med hampfiber, till exempel bomullsindustrin. På så sätt bidrar hampfiber med ökad cirkularitet samtidigt som hampa som komponent i textila material normaliseras hos konsumenten.

Odlare respondenter förespråkar användningen av hampfiber i sin rena form. Att förvanska hampfibern är att reducera dess naturliga fördelar, menar en respondent, som tycker det är onödigt att försvaga en av världens starkaste fibrer.

Vidare hävdas att en andel svenska produktutvecklare inom hampasektorn importerar hampfiber till sin produktionsverksamhet i stället för att fokusera på inhemsk produktion som i stället hade bidragit till lokal verksamhet.

Mer än en respondent understryker vikten av att ej placera hampa på en piedestal. Risken finns då att aktörer som förespråkar hampa som en mirakelväxt och lovar för mycket riskerar att uppfattas som oseriösa vilket påverkar tillväxten och industrin negativt.

Forskare påpekar att när det gäller textilier för klädtillverkning så är det svårt att konkurrera med billigare material och produkter tillverkade i länder med billigare arbetskraft. En inhemsk produktion av hampatextil blir alltför dyr och resulterar i en produkt som konsumenten ej är intresserad av på grund av hampans grova fibrer.

En odlare förklarar att hampa blir "mobbad" av andra industrier av ekonomiska skäl. Trä-, textil-, diesel-, läkemedels-, och metallindustrin är alla sektorer som, enligt respondenter, inte vill dela med sig av marknaden, vilket försätter hampaindustrin i ett läge där marknadspenetrering är svårt, till exempel massa-industrin.

4.3. Juridik

Den svenska hampaindustrin har tagit skada av förbudet som infördes i Sverige 1965-2003, anser odlare. Eftersom material som plast då fick ett långt försprång att etablera sig som industri i det svenska samhället har Sverige halkat efter resten av världen i sina insikter rörande industrihampa. "Man stänger ute en viktig resurs igenom att krångla till saker", utbrister en respondent och hävdar vidare att svensk lagstiftning så som den diskuteras idag försvårar för bönder och produktutvecklare. Ytterligare en respondent sammanfattade problemet med formuleringen: "Det är en massa slag i luften från regeringens sida, med hopp om

att något ska fastna.” En annan respondent yrkar för att regeringen bör blicka ut mot EU för inspiration till framgångsrik lagstiftning.

Förslagen som förs fram i “Ds 2021:34 Tydligare reglering av hampa” mot förädling och marknadsföring av dessa råvaror hindrar marknadsutveckling för svenska aktörer, förklarar en odlare. Samtidigt håller respondenten med om ett ökande behov av administration och kontroll av producenter, men att Sverige bör ta inspiration av länder som Tyskland, Tjeckien, Litauen, Spanien och Frankrike, som alla tillåter förädling och försäljning av andra växtdelar än frö och fiber, till exempel rötter och blommor. Respondenten efterlyser en regering som erkänner hampa som en mångfasetterad och klimatvänlig gröda som bör behandlas av regeringen som övriga salugrödor. Svenska hampaodlare måste, enligt respondenten, få möjlighet att utvecklas och konkurrera på den internationella marknaden under samma premisser som EU:s övriga medlemsländer.

När forskande respondenter tillfrågades om deras arbete med industrihampa påverkats av svensk lagstiftning var svaret nej. Eftersom materialet är EU-certifierat kan ingen neka användningen, informerar en respondent.

4.5. Information och avstigmatisering

Respondenterna tillfrågades om sina respektive åsikter gällande hur svenska aktörer inom fiberhampindustrin och regeringen kan bidra till allmänhetens ökade kunskap och intresse för hampfiber som råvara. Det första samtliga respondenter yrkade för var vikten av att informera allmänheten om fiberhampa. Forskare menar att fiberhampa inte är ett ämne som allmänheten besitter kunskap om. Inom byggbranschen existerar en konservativ attityd baserad på okunskap gentemot byggmaterial och isolering tillverkat av hampfiber. Respondenten målar upp ett scenario där hampfiberisoleringens eldfasthet utnyttjas i huskonstruktion. Eftersom hampisolering ej är ett välkänt och beprövat material så uppstår risk kring att försäkringsbolag känner tveksamhet inför utbetalning av ersättning vid eldsvåda. Detta kan sedan, enligt respondenten, avskräcka företagare inom byggbranschen från att använda hampabaserade produkter. Det är då, menar respondenten, enklare för företaget att spela med säkra kort. En respondent anser att så snart större företag inom byggbranschen öppnar upp ögonen tillräckligt för hampaprodukter kommer svensk efterfrågan på hampabaserade lösningar att öka.

En återkommande punkt bland svaren på frågan om hur förmedling av information till allmänheten bör ske var att svenska bönder, forskare och övriga aktörer inom hampasektorn måste agera mer koordinerat i sina ansträngningar att marknadsföra och presentera produkterna och grödan. Ett flertal av respondenterna beskrev skillnader i värdegrunden bland Sveriges verksamheter fokuserade på

industrihampa. “Det är trist att det finns aktörer som snarare är ute efter snabbtjänade pengar än att ha miljö och ekologi i fokus.” förklarar en hampaodlare.

Media och myndigheter togs upp som en anledning till problematiken kring hampans stigmatisering i Sverige. Odlare förklarar att en bidragande faktor är missvisande TV-program och nyhetssändningar som ger allmänheten en felaktig bild av hampa som växt, vad den används till och hur produkter produceras. Forskare menar att det blir bättre med tiden men att hampa i Sverige, till skillnad från i andra EU-länder, fortfarande ses av myndigheter som en farlig växt man helst vill bli av med. Detta återspeglar sig i, enligt respondenten, hur omständligt och krångligt det svenska systemet för att odla hampa är och hur otydligt regelverket är.

4.6. Länsstyrelserna

Ett flertal respondenter, främst inom odlings- och produktionssektorn, berättade om hur de upplevde svensk lagstiftning som otydlig. En respondent uttryckte sitt ogillande inför att beslutsfattare vid SAM-ansökningar ej besitter adekvat kunskap om industrihampa. Denna okunskap, i samspel med otydlig lagstiftning, leder till juridisk osäkerhet för bönder samt skapar onödiga hinder för industrins framsteg. Respondentens uttalande gav inspiration till att undersöka hur frågor rörande industrihampa mottogs av länsstyrelser. Länsstyrelserna mottog frågor angående godkänd area för hampodling, odling i brätten, på friland i infrastruktur samt frågor rörande länsstyrelsernas hantering av diverse situationer. Oavsett svar, eller brist av svar, gav denna respons en indikation på vad hampaodlare kan förväntas bemöta vid SAM-ansökan eller övrig korrespondens med länsstyrelser.

Sveriges mer jordbruksintensiva län besvarade samtliga frågor individuellt och hänvisade till vad de ansåg som relevant myndighet vid osäkerhet. Vid fråga om minsta tillåtet odlade areal hampa blev svaret att det enligt dåvarande regelverk troligen är tillåtet att odla hampa på så små arealer som 1kvm, då utan gårdstöd. Samtliga länsstyrelser påpekade att det är säkrast att höra av sig till relevant myndighet för att veta säkert. Som svar sände ett antal av länsstyrelserna en länk till Jordbruksverkets (2024) informationssida “Odlar hampa”, samt påpekade att Länsstyrelsen inte ger tillstånd för hampaodling utan enbart hanterar SAM-ansökningar för gårdstöd. Ett av de mer befolkningstäta länen svarade att frågorna skulle ta tid och mycket efterforskning och frågade vad syftet med frågorna var och bad att få återkomma efter överläggning med sin chef.

Ett av de mer befolkningsgläsa länen besvarade formuläret med utförliga svar till varje fråga samt bidrog frivilligt med en förklaring av hur reglerna för provtagning av THC-halt utförs. Samma respondent delgav även i vilken omfattning just den länsstyrelsen givit bifall åt SAM-ansökan av hampa de senaste åren, vilket stämde överens med “Figur 1 Statistik hampa SBI-2751”. Arbetet med

att kontrollera odlingarna har därför varit enkelt, enligt respondenten, som vidare förklarade att de egentligen inte såg någon nedre gräns för areal odlad hampa, men att lägsta mätbara enhet är 100 kvm. Till sist hänvisade respondenten till Jordbruksverket (2024), med länk till deras informationssida "Odlad hampa".

Tre av frågorna från formuläret ansågs av en länsstyrelse vara länspecifika och skulle därför återkomma med svar. Efter ca en vecka återkommer samma respondent med information om att de haft mycket lite att göra med hampa tidigare och nämner statistik som överensstämmer med "Figur 1 Statistik hampa SBI-2751". Vidare berättar respondenten att de på grund av den minimala skalan hampodling i länet ej funnit det motiverat att fördjupa sig i juridiska uppdateringar och hänvisar i stället till att kontakta län vars erfarenhet av ärenden kopplade till hampa är större.

5. Diskussion

5.1. Oenigheter kring hampa i Sverige

Efter intervjuer med respondenter med diverse perspektiv, värdegrunder och expertis, samt informationssökning online, står det klart att industrihampasektorn ej kan beskrivas som en åsiktsmässig monolit. Ett flertal respondenter uttryckte en önskan om en sorts enad front, där såväl odlare som produktutvecklare och säljare tillsammans kan bidra till en högre röst som kan pådriva positiva förändringar i såväl juridiken som i det medelsvenska sinnet. Allt eftersom intervjuer och datasökning genomfördes uppdagades successivt att olika aktörer som arbetar med hampa i viss mån arbetar mot olika håll. Som ett exempel har vi respondenter som förespråkar hampa som gröngödsling. Vi har även respondenter som förespråkar hampa som metod för att extrahera miljögifter ur marken. Forskare nämnde även att hampakalk från rivna byggnader med fördel kan återanvändas för att näringsrika åkrar. Om produkter tillverkade av hampa som använts till fyto Remedierande ändamål uppstår risk för att skadliga substanser släpps tillbaka ut på åkrar igen. Substanserna riskerar då att bioackumuleras i djur och människor eller att kontaminera grundvatten. Om fyto Remedierande hampa används till bränsle kommer de skadliga substanserna istället att förbrännas, vilket ej heller är en optimal lösning om substanserna är hälso- eller miljöfarliga. Resultatet riskerar att bli kontraproduktivt till de ursprungliga ändamålen, beroende på mängd och sammansättning kemiska substanser i marken. På grund av detta kan det i framtiden vara aktuellt att implementera riktlinjer kring vad återanvänd hampafiber och växtrester kan användas till, för att undvika oförutsedda och oönskade bieffekter.

Det råder delade åsikter kring till vilken grad samhället bör omfokusera sin industri till hampabaserad produktion, sett ur perspektiv som materialegenskaper, marknadsföringsmöjligheter och konkurrenskraft. Låt oss ta textilindustrin som

exempel. Hampfiber är en stark och långlivad fiber som med fördel används i sin rena form, enligt odlare, eftersom utblandning resulterar i att hampans naturliga fördelar hämmas. Respondenter anser även att det är onödigt att kontaminera en cirkulär råvara med material där produktionskedjan innebär större påfrestning på natur och miljö. Det är då bättre att demonstrera hampans faktiska mervärden än att förvanska den för att göra folk till lags. Att "kontaminera" ett cirkulärt material med lågcirkulära alternativ skulle även innebära att marknadssegment som värderar ekologi och miljö stöts bort.

Blandmaterial med en andel hampfiber kan eventuellt leda till att bolag inte känner att investering i hampa medför samma risker och osäkerhet som en ren hampaprodukt. En bomullstextil innehållande 10 % hampfiber kan bidra till hållbar utveckling igenom 10 % minskning i bomullsproduktion. Om hampfiber då kan erbjuda utökat mervärde till en textil i form av miljövänligare produktionskedja, utan att medföra för stora kostnader för producenten, kan det möjligen locka klädtilverkare till att ställa om åtminstone delar av sin produktportfölj till blandmaterial. Hampfiber är en trendig fiber som passar det svenska folkets efterfrågan om cirkularitet och kvalitet. Att blanda in hampfiber i konventionella textilier kan här skapa mervärde för klädföretagens produktportföljer och i och med detta penetrera nya marknadssegment. Motstånd kan antas komma från bomullssektorn, eftersom hampfibers eventuella penetrering av marknaden skulle innebära stora ekonomiska förluster för bomullsodlarna. Att ställa om produktionen till att inkludera hampfiber skulle även innebära en extra ekonomisk och arbetskraftsmässig insats av textiltillverkare. Tillverkare som valt att positionera sin verksamhet i marknadssegment som efterfrågar lågprisvaror kan vara svåra att övertala, eftersom ökad produktionskostnad kräver högre salupris som riskerar att tappa marknadssegmentens intresse.

5.2. Hampa i media

Ett flertal respondenter och reportage målar upp en bild av Sverige som ett land där informationsbrist kring hampa är stor. För att i första hand uppleva vad som kan tänkas vara en lekmans introduktion till svensk hampa, utfördes sökningar på termer som "hampa Sverige" eller "hampa SVT" i Googles (2024) sökmotor. Sökresultat verkade i stor majoritet vara positiva gentemot hampa och svensk hampaodling, även om påpekan om den snåriga juridiken och vikten av att skilja industri- och droghampa åt var ständigt närvarande. Svar på sökning på svensk hampa verkar även snabbt leda till en del stridande fakta. Lappalainen (2020) rapporterade i sin artikel publicerad av SVT att hampa förbjöds mellan åren 1971 och 2003. Detta strider mot Jordbruksverkets (2006) information, som i stället hävdar att hampa varit förbjuden i Sverige mellan åren 1965 och 2003. När en myndighet och en statligt ägd nyhetsstation rapporterar stridande fakta tyder det på att det är svårt för lekmän att själv söka korrekt information. ATLS artiklar

innehållande uttalanden om antal hektar som efterfrågas till Ekolution ABs planerade anläggning understryker vikten av att hämta information ifrån aktuella källor. Kalkyler eller resonemang formulerade utifrån 1500 ha eller 2500 ha hampaodling leder till radikala skillnader i resultat, där slutsats kan visa sig vara grundad på felaktig data och kan variera beroende på de antaganden som görs vid kalkyl av till exempel avkastning.

Även om det dominanta ställningstagandet bland respondenterna var rådande informationsbrist så fanns där också en sorts kollektiv optimism angående det kollektiva svenska medvetandet. Svenska befolkningen verkar bli mer och mer mottaglig för hampa som koncept och medias generellt stöttande attityd gentemot hampaodlare och industrihampaprodukter ter sig mer och mer påtaglig. Samtidigt är tillgänglig information från svenska källor generellt ytlig och undviker gärna att gå in på djupet i debattämnen rörande industrihampa och svensk hampaindustri.

Kalhyggesbrukets påverkan på svensk miljö är ett pågående forskningsområde som bedrivs på flera ståndorter och med varierande resultat. Ett slagord för hampa före skogsbruk verkar ofta vara kalhyggesbrukets 30-åriga koldioxidloop. Grelles (2021) studie utförd i mellersta Sverige stöttar detta medan Peichls (2022) studie utförd i norra barrskogsbältet i stället antyder en kortare loop. Hampans årliga koldioxidloop trumfar fortfarande Peichls (2022) uttalande om 10 år långa loop, men vidden av hampans miljömässiga övertag över kalhyggesbruket kan i särskilda geografiska områden vara lägre än utlovat. Detta antyder att det bland argumenten som ofta används för hampa förekommer fakta som ena stunden ses av allmänheten som vedertagen sanning, men som sedan kan visa sig vara mer subjektiv än tidigare tro. Därför är det viktigt att

5.3. Juridik, länsstyrelse och regering

Både respondenter och yttranden i media antyder att det svenska samhällets inställning till hampa är en konsekvens utav historisk stigmatisering och ineffektiv lagstiftning. Det verkar, framför allt bland lantbrukare, finnas en stark skepsis gentemot beslutsfattare och huruvida regeringens och myndigheternas kompetenser är tillräckliga för att hantera hampans juridik. Det är svårt att dra någon slutsats angående vad som anses vara en rimlig balans mellan restriktion och fri handel av hampans diverse växtdelar. Respondenter delade åsikten att det är svårt att få en klar bild av på vilka sätt rådande och diskuterad lagstiftning rörande industrihampa ämnar uppfylla målet att minska narkotikaproduktion i Sverige. Respondenter och myndigheter som kontaktats i anslutning till detta arbete har ej gett några exempel på detta och ej heller finns det klara argument att finna publikt online. Under tiden som argument för striktare regler kring hampodling verkar svårlokaliserade finns det tydliga exempel på hur svensk lagstiftning försvårar för hampaodlare, med risker för rättsliga följder samt begränsade möjligheter att skapa mervärde från växtdelar som numera är narkotikaklassade.

Sveriges flerfasetterade inställning till hampa-lagstiftning verkar till stor del uppdelad efter sektor, utefter analys av regeringens promemoria och dess medföljande remissyttranden. Instanser med ansvar för lag och ordning, som Polismyndigheten, verkar genomgående positiva till förslagen. Medicinska och administrativa instanser ställer sig positiva till förändringar och förtydliganden, men påpekar riskerna med att skapa snarlika problem ifall formuleringar och termer inte fastställs på ett genomförligt och korrekt sätt. Rättsmedicinalverkets uttalande var särskilt intressant i och med att förslagen, enligt dem, ej kommer att påverka möjligheten att fastställa källan till THC-fynd i blod- och urinprov och att de därför har “inget att erinra mot förslaget”. Huruvida kommentaren angående THC-fynd är kritik på en möjlig brist i det nya förslaget eller ej verkar vara upp till tolkning. Å ena sidan kan detta kombineras med respondenternas uttalanden kring “regeringens luftslag”, att det ej kommer att hjälpa till att minska narkotikakonsumtion utan snarare faller krokben för odlare. Å andra sidan är nog den troligare tolkningen att Rättsmedicinalverkets uttalanden enbart syftade till att deras verksamhet ej kommer att påverkas negativt, vilket i så fall placerar dem i samma kategori som Polisväsendet och BRÅ. Instanser ansvarande för lag och ordning verkar alltså inte identifiera de möjliga brister som promemorian kan medföra, medan instanser som mer regelbundet interagerar med odlare gav ett större intryck av kritiskt tänkande kring detaljerna. Att samtliga jordbruksrelaterade instanser uttryckligen avstod att kommentera promemorian är en intressant punkt som är svår att förklara varför. Eftersom både Lunds universitet och Sveriges lantbruksuniversitet båda bedriver forskning på industrihampa kan det tyckas ligga i dessa instansers intresse att bidra med den expertis som respektive universitet ackumulerat. Tankarna vandrar reflexmässigt till Leif Söders uttalande i Bergendorff (2023) artikel, där Söder hävdar att SLUs forskning till stor del bekostas av en skogsindustri vars chefer samarbetar och håller varandra om ryggen. Kan denna potentiella nepotism i så fall sträcka sig till att påverka SLUs ställningstagande gällande industrier som riskerar att konkurrera med skogsindustrin? Detta är ett ämnesområde med allvarliga anklagelser som gränsar till konspiratoriska. Det hade varit intressant att undersöka belägg för anklagelser närmare i framtida arbeten. Det hade även varit intressant att undersöka om det existerar fler remissyttranden som svenska fakulteter som SLU och LU valt att avstå från.

Ds 2021:34 Tydligare reglering av hampa lägger fram förslaget att sänka gränsvärdet för tillåten THC-halt från EU:s 0,3 % till 0,2 % i stället (Regeringskansliet 2021). Om Jordbruksverkets (2006) utsago om 20 ton ts/ha fiberskörd används som utgångspunkt för att beräkna det totala potentiella THC-innehållet i en hektar skördad fiberhampa finner vi att 40 kg THC teoretiskt kan utvinnas ur skörden efter eventuell implementering av nytt gränsvärde. Wongwailikhit (2021) förklarar att den vanligaste metoden för extrahering av THC och CBD ur *Cannabis sativa L.* är användning av etanol som lösningsmedel. Det är

alltså till synes fullt möjligt för en odlare av fiberhampa att producera en ansevärd mängd narkotika från en hektar skördad industrihampa, vilket antagligen är motiveringen till promemorians förslag att sänka gränsvärdet för THC. De vanligast förekommande sorterna av industrihampa i Norden, till exempel Finola och Kompolti, befinner sig alla under det förslagna gränsvärdet 0,2 %. Tillgång till lämpligt utsäde för hampabönder kommer därför troligen inte påverkas nämnvärt i det hänseendet.

Hampans fyto Remedierande egenskap är en resurs som verkar lovande om applicerad på rätt sätt. Svensk lagstiftning gör dock omfattande användning av denna teknik svår, eftersom hampa enbart får odlas på registrerad åkermark. I nuläget är det alltså inte, på grund av juridiken, möjligt att i Sverige använda hampa för fyto Remediering i annat än odling för fiber- och fröproduktion. Detta kan tolkas som bevis för att svensk lagstiftning i viss mån förhindrar innovationer kopplade till hampa.

5.4. SWOT-analys över svensk hampaindustri

SWOT-analys över svensk hampaindustri	
STYRKOR	SVAGHETER
<p>Mervärden till producenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odlingssäkerhet • Cirkularitet • Mångsidiga användningsområden <p>Mervärden till kunden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miljövänlig • Kvalitet • Trend <p>Medias rapportering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Positiv inställning <p>Aktörerna i den svenska hampaindustrin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunskap • Erfarenhet • Passion för sakämnet 	<p>Stigmatisering av hampa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Defensiv marknad • Kontroversiell gröda <p>Missuppfattningar från samhället</p> <ul style="list-style-type: none"> • Produktionskedjans konsekvenser <p>Svag konkurrenskraft</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liten industri i förhållande till angränsande (ex: trä, bomull) • Sämre juridiska förutsättningar än andra aktörer inom EU <p>Aktörerna i den svenska hampaindustrin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oorganiserad sektor • Misstro mot myndigheter och regering
MÖJLIGHETER	HOT
<p>Finansiering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gårdsstöd • Myndigheter <p>Oexploaterad potential</p> <ul style="list-style-type: none"> • Blandmaterial (ex: hampa/bomull) • Fytoremediering • Övriga växtdelar (ex: blad, rot) <p>Aktörerna i den svenska hampaindustrin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potentiellt framtida enad röst • Ökande antal odlare • Ökande antal ha hampaodling • Fiberbearbetningsanläggning (ökar avsättning för svenska odlare) • Idealism och optimism 	<p>Innovationsbegränsningar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hämmande juridik • Defensiva investerare <p>Informationsflöde</p> <ul style="list-style-type: none"> • Svårtolkade regelverk • Utdaterade nyhetsartiklar • Felaktig / missvisande information online <p>Konkurrens</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lägre arbetskraftskostnader • Rivaliserande industrier (trä, bomull) • Europeiska aktörer (friare regler för utländska aktörer)

Tabell 4. SWOT-analys över svensk hampaindustri. Subjektiv sammanställning av koder identifierade utifrån tematisk analys av litteratursökningar och respondenters resonemang och perspektiv.

5.5. Felkällor och osäkerheter

Det finns fortfarande begränsat med information kring hampodling i en svensk kontext. Därför har en del ämnesområden, såsom svensk oljeproduktion och djupare analys av rivaliserande industrier, ignorerats för att passa arbetets omfattning samt att litteratursökning kan fokuseras på ämnen med större chans att generera tillräckligt med data. Det har stundom varit svårt att under personliga samtalsintervjuer hinna med att teckna ned allt som förmedlas av respondenterna. På grund av detta existerar en risk för att centrala informationsbitar ej dokumenterats. Tematisk kvalitativ analys är en intuitiv och subjektiv metod som förlitar sig till stor del på forskarens egen intuition och kognitiva förmågor. Detta medför risker kring partiskhet och blindhet vid tolkning av insamlad data så att centrala teman förbises. Som ett resultat av tematisk analys av respons från intervjuer och frågeformulär har itereringar av både litteratursökningar och frågeställningar bedömts nödvändiga. Detta har dock resulterat i att vissa från början planerade teman, till exempel jämförelser mellan hampa- och skogsindustrin, prioriterats ned och / eller skalats bort.

5.6. Slutsats

5.6.1. Tema – Missförstånd

Hampans plats i Sverige är idag ett ämne som verkar svårt att bilda sig en fullständig och korrekt uppfattning om. Bolag och regering verkar förstå *att* det finns värde i hampa som resurs, vilket demonstreras av händelser som Naturvårdsverkets investering i Ekolution ABs anläggning i Staffanstorp. Samtidigt verkar det svenska samhället ej i full utsträckning förstå *varför* det finns värde i hampa eller *hur* detta värde exploateras på bästa sätt, vare sig det gäller minskning av kemiska produktionsprocesser inom bomullsbranschen, fytoemediering av mark som ej kategoriseras som åkermark eller vilka växtmaterial som bör tillåtas att förädlas och inte. Odlare och forskare verkar bättre förstå *varför* och *hur* hampans potential tas om hand om på bästa sätt. Felaktig information tillgänglig på internet förmedlar emellertid till lekmannen en förvanskad bild av hur situationen för svensk hampa ser ut. Vedertagen fakta om hampa och svensk industri repeteras av ett flertal källor, till exempel den 30 år långa perioden innan kalhyggen blir kolsänkor som enligt ny forskning kan vara en relativ fråga till ståndort. Samtidigt demonstrerar IHFSs till synes felaktiga uttalande om NordGens innehav av frön från svenska kultursorter hur missvisande fakta kan leta sig ända till officiella sammanhang. Media förmedlar i stort en positiv bild av hampa som produkt, men då inkluderat utdaterad eller felaktig information som riskerar förvirring och misstänksamhet. För att hampa ska tas på allvar av dem vars intresse är svalt kan det ligga i odlares, forskares och organisationers intresse att stundom revidera de argument som cirkulerar angående hampa och den svenska situationen.

5.6.2. Tema – Skepsis

Marknadens okunskap om hampans mervärden, kombinerat med långvarig konkurrens från antagonistiska industrier, bildar ett ofördelaktigt startfält för en produktkategori som redan arbetar i motvind. Snåriga regelverk och tvetydig eller missvisande information avskräcker bolag och investerare från att utforska hampans oexploaterade potential. De förlitar sig hellre på befintliga och väl beprövade metoder för att generera avkastning åt sin verksamhet. Arbetskraft utomlands är, enligt aktörer, billigare. Miljöbelastande material som bomull likaså. Om svenska aktörer vill se hampa som en stapelvara inom svensk produktion krävs ett omfattande samarbete kring att sprida hampans budord till alla samhällsnivåer, från konsument till lagstiftare, på ett sammanhållet och trovärdigt vis.

5.6.3. Tema – Innovation

Trots alla hampans motgångar så sker det idag många framsteg för svensk hampa. Forskare i ämnet bidrar med ständigt nya fynd som lyfter hampans bevisföring som en positiv kraft i det svenska samhället. Nya användningsområden prövas för att diversifiera hampans nytta för samhället och nya möjligheter för fiberhampaböndernas avsättning syns i horisonten. Svensk lagstiftning och rivaliserande industrier må vara signifikanta hinder för innovation och expansion. Expansionen är dock redan på väg i full fart, med prognoser om fler och fler prospekterande hampaodlare och större och större arealer hampaodling under kommande år. Personlig uppfattning är att den svenska snöbollen väl börjar rulla kan det bli svårt för samhällets diverse skikt att undgå hampans framfart.

5.6.4. Tema – Passion

Hampaindustrin, med alla dess odlare, forskare och övriga aktörer, verkar vara en passionerad skara med stora ambitioner. Trots en snårig och osäker väg framåt och med flera uppförsbackar i sikte, så är hampaodlare ett enträget folk som hellre verkar dö med skeppet snarare än att ge upp sina levebröd. De som arbetar med hampa verkar, vid reflektion efter personliga möten med respondenterna, vara passionerade och uppvisar en intim relation till sin gröda på ett sätt som producenter av konventionella grödor sällan gör. Nu gäller det att ta vara på denna passion för att organisera en industri som har långa och besvärliga etapper framför sig. Ett klart antagande kan göras: det händer mycket på hampafronten i Sverige idag. Ny lagstiftning diskuteras, arealer utökas och ett flöde av innovationer sker inom jordbruk, forskning och entreprenörskap. Hampans historiskt självklara roll i det svenska samhället verkar synnerligen inte över än, enligt respondenterna. Jag själv är villig att dela den åsikten.

6. Referenser

6.1. Publicerat material

- Axfoundation(2024).*Hampa – en näringsrik gröda som binder koldioxid*.
<https://www.axfoundation.se/projekt/hampa>[2024-03-06]
- Borschos,B.(2022). *Remissyttrande över promemorian Tydligare reglering av hampa, Ds 2021:34*. Ärendenummer0419/21, Brottsförebygganderådet.
[RemissDs2021:34Tydligare-reglering-av-hampa Regeringen.se](https://www.regeringen.se/remiss/2021/34/tydligare-reglering-av-hampa)
- Bryman,A. (2016)*Social research methods*. 5euppl.,Oxford:Oxford University Press.
- Bernesson,S. (2006)*Hampa till bränsle, fiber och olja*. 1a uppl.Vessigebro: SverigesEnergiföreningarsRiksOrganisation.
- Bernövall,J.(2023).Säkrar156miljonerförhampa tillbyggbranschen.
Branschaktuell, 2023-09-21.
<https://www.grontsamhallsbyggande.se/2023/09/21/ekolution-bygger-produktionsanlaggning-for-industrihampa-och-hampaisolering-i-skane/>[2024-02-17]
- Clarke, V., Braun V. (2017). *Thematic analysis, the journal of positive psychology*, 12:3, 297-298: DOI: 10.1080/17439760.2016.1262613
[2024-03-02]
- Deborde,Letal.(2023).Characterizationofhemp fiberfirereaction.*Journal of vinyl and additive technology*. 29(2).
<https://4spepublications.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/vnl.21978>
[2024-02-25]
- Ekolution AB(2024).*Från frö till isolering*.
<https://www.ekolution.se/industrihampa> [2024-01-30]
- Esping,T.(2023).Hampa–“Världensbästaochvärldensmestmobbadegröda”.
Lantmannen,4-2023.<https://www.atl.nu/stora-satsningar-oppnar-for-industrihampa>[2024-03-06]
- EuropeanCommission(u.å.).*Hemp*.
https://agriculture.ec.europa.eu/farming/crop-productions-and-plant-based-products/hemp_en[2024-02-29]
- Evert,R.F.&Eichhorn,S.E.,(2013).*Raven – biology of plants*. 8euppl., New York: W.H.FreemanandCompany.
- Fogelfors,H.(2020).*Vårmat–Odlingavåker-ochträdgårdsgrödor*.Uppl 1:3. Lund: StudentlitteraturAB.

Fröier, K (1960). *Lin och hampa*. 1a uppl., Stockholm: LTs Förlag.

Föreningen och tidningen skogen

(<https://www.skogen.se/glossary/kubikmeter-m3/> [2024-03-05])

Google (2024). *Hampa Sverige*.

https://www.google.se/search?q=hampa+sverige&sca_esv=85af15397c77c0f6&source=hp&ei=3uPdZZ2FEoLw6AONu4qoAg&iflsig=ANes7DEAAAAAZd3x7vyFp0Cf2hL2cHkPIIRgfAvbOWND&ved=0ahUKEwid7Pqx0MuEAXUCOHOHkHY2dAiUQ4dUDCA0&uact=5&oq=hampa+sverige&gs_lp=Egdnd3Mtd2l6lg1oYW1wYSBzdmVyaWdIMgYQABgWGB4yBhAAGBYHjIGEAAyFhgeMgYQABgWGB4yBhAAGBYHjIGEAAyFhgeMgYQABgWGB4yBhAAGBYHjIJEAAyFhgeGA8YcJlIEAAyFhgeGA9I3hpQ4QNYiRpwBXgAkAEAmAFzoAHaC6oBBDEzLjS4AQPIAQD4AQGYAhWgAqwnNqAlAwgILEC4YgAQYxwEY0QPCAgUQABiABMICDhAuGIAEGMcBGNEGDGNQCwgIFEC4YgATCaggQLhiABBjUAsICAhAmwglIEAAyGAQYogTCAGsQLhiABBjHARivAcICBxAA GIAEGArCAGcQLhiABBgKwgIJEAAyGAQYDRgTwgIIEAAyFhgeGBPCAGoQABgWGB4YExgKwgIMEAAyFhgeGA8YExgKwgIJEAAyFhgeGA8YE5gDApIHBDEzLjg&client=gws-wiz#ip=1 [2024-02-27]

Google (2024). *Hampa SVT*.

https://www.google.se/search?q=hampa+svt&sca_esv=85af15397c77c0f6&ei=5uPdZdqelYa3wPAP-JCwyAY&ved=0ahUKEwjaqfK10MuEAXWGGxAlHXgIDGkQ4dUDCBA&uact=5&oq=hampa+svt&gs_lp=Egxnd3Mtd2l6LXNlcnAiCWWhhbXBhIHN2dDIGEAAyFhgeMgsQABiABBiKBRiGAzILEAAyGAQYigUYhgMyCxAAGIAEGloFGIYDMgsQABiABBiKBRiGAzILEAAyGAQYigUYhgNIjhBQ-QNYsA1wAXgBkAEAmAGQAaABqASqAQM0LjK4AQPIAQD4AQGYAgagAosEwgIKEAAYRjWBBiwA8ICCRAAGIAEGA0YE8ICCBAAAGBYHhgTwgIMEAAyFhgeGA8YExgKwgIJEAAyFhgeGA8YE8ICChAAGBYHhgPGArCaggQABgWGB4YD5gDAIlgAZAGCJIHAzQuMg&client=gws-wiz-serp [2024-02-27]

Gustafsson, P.J., Nilsson, T., Svennerstedt, B., Wretfors, C., (2004). Lin och hampa i bil och bygge. *Miljöforskning*, februari 2004 (nr 1), pp8-10.

Hedwall, G. (2021). *Tydligare reglering av hampa (Ds 2021:34)*.

Ärendenummer A627.049/2021, Polismyndigheten. [Remiss Ds 2021:34 Tydligare reglering av hampa - Regeringen.se](#)

Holstmark, K. (2006). *Hampa i ekologisk odling – Råd i praktiken*. [Broschyr].

Jordbruksinformation 5 - 2006, Jordbruksverket.

https://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_jo/jo06_5df [2024-01-24]

Härd, T. (2022). *Yttrande över remiss från Socialdepartementet avseende*

Tydligare reglering av hampa. Ärendenummer SLU.ua.2021.2.6-3980, Sveriges Lantbruksuniversitet. [Remiss Ds 2021:34 Tydligare reglering av hampa - Regeringen.se](#)

Högskolan i Borås (2023) *Biobaserade restströmmar med potential i teknisk textilindustri*.

<https://www.hb.se/forskning/forskningsportal/projekt/biobaserade-reststrommar-med-potential-i-teknisk-textilindustri/> [2024-01-30]

Industrihampaföreningen i Sverige (u.å.). *Industrihampaföreningen i Sverige*. [hampa.net](https://www.hampa.net) [2024-03-04]

Jordbruksverket, (2024). *Gårdsstöd*.

<https://jordbruksverket.se/stod/jordbruk-tradgard-och-rennaring/jordbruksmark/gardsstod> [2024-03-06]

Jordbruksverket, (2024). *Odlia hampa*.

<https://jordbruksverket.se/stod/jordbruk-tradgard-och-rennaring/jordbruksmark/gardsstod/odla-hampa> [2024-01-29]

Kotler et al. (2017). *Marknadsföring - teori, strategi och praktik*. 13e uppl., Essex: Pearson Education Limited. ISBN: 978-1-292-21113-8

Lappalainen, K. (2020). *Små hampaodlingar helt utan tillsyn*.

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/smaland/sma-hampaodlingar-helt-utan-tillsyn> [2024-02-27]

Lappalainen, K. (2020). *Polisen rev upp 800 hampaplantor – trots att han hade tillstånd*. [Polisen rev upp 800 hampaplantor – trots att han hade tillstånd | SVT Nyheter](https://www.svt.se/nyheter/lokalt/smaland/sma-hampaodlingar-helt-utan-tillsyn) [2024-02-27]

Länsstyrelsen Västra Götaland (2022). *Tydligare reglering av hampa*, Ärendenummer 601-48510-2021. Länsstyrelsen Västra Götaland. [Remiss Ds 2021:34 Tydligare reglering av hampa - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/12/remiss-ds-2021-34-tydligare-reglering-av-hampa)

Nariman, R. (2022). *Yttrande över remissen Tydligare reglering av hampa*. Ärendenummer 3.4.1-2021-089437, Läkemedelsverket. [Remiss Ds 2021:34 Tydligare reglering av hampa - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2022/01/remiss-ds-2021-34-tydligare-reglering-av-hampa)

Nationalencyklopedin AB (2023). *Fytoremediering*.

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/fytoremediering> [2024-03-07]

Nilsson, B. (2019). *Hampaodlare ger inte upp*. *Lantbrukets Affärstidning*, 10 juli. <https://www.atl.nu/sveriges-hampaodlare-ger-inte-upp> [2024-02-25]

Nyström, R. (2021). *Svensk forskning: det kan ta 30 år innan nya träd ger positiv klimateffekt*. <https://www.svt.se/nyheter/vetenskap/ny-svensk-forskning-tar-30-ar-innan-nya-trad-ger-positiv-klimateffekt> [2024-02-25]

Peichl, M. (2022). *Kalhyggen blir kolsänkor redan inom tio år*.

<https://www.slu.se/ew-nyheter/2022/12/kalhyggen-blir-kolsankor-redan-inom-tio-ar/> [2024-02-24]

Pickard, A. (2007). *Research methods in information*. 1a uppl., London: Facet Publishing.

Projektledning (2022). *SWOT analys: styrkor, svagheter, möjligheter & hot*.
<https://projektledning.se/swot-analys/> [2024-03-13]

Regeringskansliet (2021). Remiss Ds 2021:34 Tydligare reglering av hampa.
<https://www.regeringen.se/remisser/2021/11/remiss-ds-202134-tydligare-reglering-av-hampa/> pp. 14 [2024-02-16]

Regeringskansliet (2021). *Tydligare reglering av hampa Ds 2021:34*. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/departementsserien-och-promemorior/2021/11/ds-202134/> [2024-02-13]

Robinson, R. (1998). *Den store bog om hamp*. 2a uppl., Köpenhamn: Förlaget Politisk Revy.

Selin, D. (2022). *Yttrande över Ds:2021:34 Tydligare reglering av hampa*. Ärendenummer 2021/8937, Lantbrukarnas Riksförbund. [Remiss Ds 2021:34 Tydligare reglering av hampa - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/remisser/2021/11/remiss-ds-202134-tydligare-reglering-av-hampa/)

SFS:1968:64). *Narkotikastrafflag (1968:64)*. Justitiedepartementet L5 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/narkotikastrafflag-196864_sfs-1968-64/ [2024-29-01]

Skogskunskap, (u.å.). *Ordlista F*.
<https://www.skogskunskap.se/ordlista/f/#wa> [2024-02-01]

Skogskunskap, (u.å.). *Ordlista H*.
<https://www.skogskunskap.se/ordlista/h/#wa> [2024-02-01]

Skogskunskap (u.å.) *Ordlista K*.
<https://www.skogskunskap.se/ordlista/k/klenvirke/> [2024-03-04]

Skogskunskap, (u.å.). *Ordlista L*.
<https://www.skogskunskap.se/ordlista/l/#wa> [2024-02-01]

Skogskunskap, (u.å.). *Ordlista M*.
<https://www.skogskunskap.se/ordlista/m/#wa> [2024-02-01]

Skogskunskap, (u.å.). *Ordlista S*.
<https://www.skogskunskap.se/ordlista/s/#wa> [2024-02-01]

Skogsstyrelsen [u.å.] *02b. Avverkning*. [diagram]
http://pxweb.skogsstyrelsen.se/pxweb/sv/Skogsstyrelsens%20statistikdatabas/Skogsstyrelsens%20statistikdatabas__Avverkning/JO0312_02b.px/chart/chartViewLine/?rxid=03eb67a3-87d7-486d-acce-92fc8082735d [2024-02-01]

Skogsstyrelsen (u.å.) *04. Återväxternas kvalitet*. [diagram] http://pxweb.skogsstyrelsen.se/pxweb/sv/Skogsstyrelsens%20statistikdatabas/Skogstyrelsens%20statistikdatabas_Atervaxternas%20kvalitet/JO311_4.px/chart/chartViewLine/?rxid=03eb67a3-87d7-486d-acce-92fc8082735d [2024-02-01]

Skogsstyrelsen (u.å.). *08. Avverkning*. [diagram] http://pxweb.skogsstyrelsen.se/pxweb/sv/Skogsstyrelsens%20statistikdatabas/Skogsstyrelsens%20statistikdatabas__Avverkning/JO0312_08.px/chart/chartViewLine/?rxid=03eb67a3-87d7-486d-acce-92fc8082735d [2024-02-01]

Skogsstyrelsen (u.å.). *4a. Miljöhänsyn*. [diagram]
http://pxweb.skogsstyrelsen.se/pxweb/sv/Skogsstyrelsens%20statistikdatabas/Skogsstyrelsens%20statistikdatabas__Miljohansyn/JO1403_4a.px/chart/chartViewColumnStacked/?rxid=03eb67a3-87d7-486d-acce-92fc8082735d [2024-02-01]

Smith, T.M. & Smith, R.L., (2015). *Elements of ecology*. 9e uppl., Essex: Pearson Education Limited.

Svennerstedt, B. (2001). Hemp – now! I: Svennerstedt, B (red). *Symposium about industrial hemp 30.8 2001 at the Swedish University of Agricultural Sciences in Alnarp* (SLU, Hampanätet, Hushållnings Sällskapet Malmöhus) 30e augusti, Alnarp, Sverige. 1-34

Thureson, P. (u.å.). *Föreningen foder och spannmål*. Föreningen Foder och Spannmål. [Remiss Ds 2021:34 Tydligare reglering av hampa - Regeringen.se](#)

Werkström, L. (2022). *Yttrande över departementespromemorian Tydligare reglering av hampa Ds 2021:34, ert dnr S2021/07186*. Ärendenummer X21-90611, Rättsmedicinalverket. [Remiss Ds 2021:34 Tydligare reglering av hampa - Regeringen.se](#)

Östbom, G. (2007). *Hampa – ett textilt material* (Magisterexamen 2007:7.2). Högskolan i Borås. Institutionen Textilhögskolan.

6.2. Opublicerat material

Jacobsson, T. (2024). *Personlig intervju*. Österlenhampa, Tomelilla [2024-02-14]

Kahoush, M. (2024). *Personlig intervju*. Högskolan i Borås, Borås, Institutionen för textilteknologi [2024-02-12]

Lindblom, J. [2024]. *Personlig intervju*. Hampadlarnas Riksförbund, Kungsäter [2024-02-15]

Länsstyrelsen Jämtland (2024). *Mailkorrespondens*. [2024-02-XX]

Länsstyrelsen Norrbotten (2024). *Mailkorrespondens*. [2024-02-XX]

Länsstyrelsen Skåne (2024). *Mailkorrespondens*. [2024-02-XX]

Länsstyrelsen Stockholm (2024). *Mailkorrespondens*. [2024-02-XX]

Länsstyrelsen Värmland (2024). *Mailkorrespondens*. [2024-02-XX]

Länsstyrelsen Västra Götaland (2024). *Mailkorrespondens*. [2024-02-XX]

Olson, E-B. (2024). *Intervjuformulär*. Mossagården, Veberöd [2024-02-13]

Regeringskansliet (2024). *Mailkorrespondens*. [2024-02-XX]

Skogsstyrelsen (2024). *Mailkorrespondens med Skogsstyrelsens skogsskötselspecialist, Skogsenheten*. [2024-02-09]

Strandberg, P. (2024). *Personlig intervju*. Lunds Tekniska Högskola, Lund, Avdelningen för Byggnadsmaterial [2024-02-12].

Ängelkott Bocz, G. (2024). *Personlig intervju*. Sveriges Lantbruksuniversitet, Alnarp, Institutionen för Biosystem och teknologi. [2024-02-14]

6.3. Bilagor

Bilaga 1 – Intervjuformulär: Aktörer

1. Vad har varit / är er professionella yrkesroll inom den svenska fiberhampindustrin? Beskriv tidigare samt nuvarande arbetsuppgifter och mål med er verksamhet.
2. Hur ser ni på Sveriges förflutna i förhållande till produktion av fiberhampa sedan dess återlegalisering år 2003 och fram tills idag? Beskriv er bild av de belägg som beskrevs för införande av förbud, samt beskriv hur konsekvenserna av förbudet eventuellt har påverkat och / eller påverkar er verksamhet idag.
3. Vad är er inställning till den svenska skogsbruksindustrin, så som den ser ut idag? Vad är nackdelarna, men framför allt, kan ni, så vitt ni vet, beskriva fördelar med den svenska skogsindustrin i jämförelse med en potentiellt utvecklad fiberhampindustri? Fundera fritt ur perspektiv som till exempel produktion, ekonomi, logistik, cirkularitet, ekologi, materialegenskaper, konsumentmarknad och dylikt.
4. Vad är er erfarenhet av och inställning till träprodukter i förhållande till produkter producerade av fiberhampa? Beskriv de för- och nackdelar ni kan komma på.
5. Vad är er erfarenhet av och inställning till bomullsprodukter i förhållande till produkter producerade av fiberhampa? Beskriv de för- och nackdelar ni kan komma på.
6. Hur ser ni på potentialen att använda alternativ till fiberhampa vid produktutveckling, till exempel skörderester efter spannmålsodling? Är material producerade uteslutande eller till största del fiberhampa att föredra över material tillverkade av andra råvaror, till exempel trä, bomull och spannmål? Fundera fritt ur perspektiv som till exempel produktion, ekonomi, logistik, cirkularitet, ekologi, materialegenskaper, konsumentmarknad och dylikt.
7. Hur ser ni på Sveriges juridik / lagstiftning angående hampa? Är nuvarande lagstiftning, kriterier och processer för produktion och

hantering av fiberhampa rimligt motiverad? Vilka förändringar skulle ni eventuellt vilja se kring svensk juridik, lagstiftning och processer rörande hampaindustrin i framtiden?

8. Vad är er inställning till Jordbruksverket, så som det drivs och agerar idag, i förhållande till den svenska hampaindustrin samt vad vill ni se för förändringar angående Jordbruksverkets förhållningssätt?
9. Hur kan Sverige och svenska aktörer inom hampaindustrin påverka avstigmatiseringen av hampa som fiberväxt nu och i framtiden?
10. Hur tror ni att medelsvenskens attityd, inställning och kunskap angående fiberhampa och produkter tillverkade av hampfiber ser ut? Finns det, enligt er erfarenhet, demografier som är mer eller mindre mottagliga för hampfiber som produkt?
11. Har ni några övriga tankar, idéer eller förhoppningar angående den svenska fiberhampaindustrin, nu och inför framtiden?

Bilaga 2 – Frågeformulär: länsstyrelser

1. Vad är minsta godkända areal för att odla industrihampa?
2. Vilka odlingsformer är tillåtna? Fungerar substratodling i krukor eller brätten på bord ifall den geografiska platsen är markerad i enlighet med kraven för SAM-ansökan?
3. Får man odla hampa med hjälp av infrastruktur, till exempel tunnelväxthus eller plantfabrik, ifall den geografiska platsen är markerad i enlighet med kraven för SAM-ansökan?
4. Hur är Länsstyrelsen XXX beredd att hantera fall vid misstanke om narkotikaproduktion?
5. Hur är Länsstyrelsen XXX beredd att hantera fall där Polisväsendet begått tjänstefel, till exempel beslagtagning av odling / skörd trots bifallet tillstånd från Länsstyrelsen?
6. Utförs det av Länsstyrelsen XXX någon insats i att utbilda relevant personal i hantering av ämnen berörande industrihampa och odling av denna gröda, och i så fall på vilket sätt och när?
7. Har ni någon statistik för hur många ansökningar, bifall och avslag gällande industrihampodling ni hanterat mellan åren 2003 och 2023?